

Dr. Öğretim Üyesi
Ayla KAYA ÇALIŞKAN
Anadolu Üniversitesi Hukuk Fakültesi

ULUSLARARASI HUKUKTA KARŞI ÖNLEMLER

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	XIII
KISALTMALAR.....	XXIII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KARŞI ÖNLEMLERİN TANIMI, AYRIMI VE ULUSLARARASI SORUMLULUK HUKUKU İLE İLİŞKİSİ

I. KARŞI ÖNLEM KAVRAMI VE KENDİNE YARDIM (SELF-HELP) İLE İLİŞKİSİ	7
II. KARŞI ÖNLEMLERİN ORTAYA ÇIKMASI VE GELİŞİMİ.....	16
A. Orta Çağ'dan 18. Yüzyılın Sonuna Kadar Gelişmeler.....	16
B. 19.Yüzyıldan 20. Yüzyılın Başına Kadar Gelişmeler.....	22
C. 1919-1945 Yılları Arasındaki Geçiş Dönemi.....	27
D. 1945 -2001 Yılları Arasında Yaşanan Gelişmeler.....	32
E. Çağdaş Uluslararası Hukukta Karşı Önlemler	36
1. Devletlerin Uluslararası Haksız Fiillerden Doğan Sorumluluğuna İlişkin.....	
Taslak Metin	37
2. Uluslararası Örgütlerin Sorumluluğuna İlişkin Taslak Metin ..	44
a. Genel Olarak	44
b. Uluslararası Örgütlerin Sorumluluğuna İlişkin Taslak Metin Kapsamında Karşı Önlem Uygulamaları	50

III. KARŞI ÖNLEMLERİN DİĞER KENDİNE YARDIM (SELF-HELP) YOLLARI VE ZORLAYICI ÖNLEMLERDEN AYIRT EDİLMESİ	59
A. Savaş.....	61
B. Savaşa Varmayan Zorlayıcı Önlemler	65
1. Zararla Karşılık	67
a. Ambargo.....	71
b. Barış İçinde Abluka.....	73
c. Boykot	76
d. Bombardıman ve Geçici İşgal	76
2. Misilleme	77
3. Andlaşmanın Yürürlüğünün Askıya Alınması ve Sona Erdirilmesi	82
4. Müdahale	86
5. Tanımama	91
6. Meşru Müdafaa.....	92
C. Yaptırımlar	100

İKİNCİ BÖLÜM

KARŞI ÖNLEMLERİN AMACI, BAŞVURU KOŞULLARI VE SONA ERDİRİLMESİ

I. KARŞI ÖNLEMLERİN HUKUKA AYKIRILIĞI ORTADAN KALDIRMASI	119
II. KARŞI ÖNLEMLERİN AMACI VE SINIRLARI	123
III. KARŞI ÖNLEMLERE BAŞVURU KOŞULLARI.....	127
A. Maddi Koşullar	127
1. Devletin Uluslararası Haksız Fiili.....	127
a. Devletin Uluslararası Haksız Fiilinin Unsurları	130
(1) Devlete İsnat Edilebilmesi.....	133
(2) Uluslararası Yükümlülüğün İhlali.....	139

b. Zarar ve Nedensellik Bağı.....	143
c. Kusur.....	146
2. Zarar Gören Devletin Varlığı	148
3. Orantılılık	153
4. Karşı Önlemlerden Etkilenmeyen Yükümlülükler	157
a. Kuvvet Kullanma Tehdidinden Ya da Kullanımından Kaçınma Yükümlülüğü.....	159
b. Temel İnsan Haklarının Korunmasına İlişkin Yükümlülükler.....	167
c. Misillemeyi Yasaklayan İnsancıl Nitelikteki Yükümlülükler.....	172
d. Genel Uluslararası Hukukun Emredici Normları Kapsamındaki Diğer Yükümlülükler	174
e. Uyuşmazlıkların Çözüm Usulü Kapsamındaki Yükümlülükler.....	175
f. Diploması ve Konsolosluk İlişkilerinden Kaynaklanan Dokunulmazlığa İlişkin Yükümlülükler	178
B. Usul Koşulları.....	181
1. Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesini Talep Etme	182
a. Devam Eden Haksız Fiile Son Verme	183
b. Haksız Fiilin Tekrarlanmayacağına Dair Uygun Güvence ve Garantiler Sunma	185
c. Zararın Giderilmesi.....	189
(1) Eski Hale İade	192
(2) Tazminat.....	195
(3) Tatmin.....	199
2. Karşı Önlem Alma Niyetini Bildirme ve Müzakere Teklifinde Bulunma	202
a. Acil Karşı Önlemler	204
b. Karşı Önlemler ve Uyuşmazlıkların Barışçı Yollarla Çözümü	205
IV. KARŞI ÖNLEMLERİN SINIFLANDIRILMASI	208

A. Tek Taraflı Kapsamlı Yaptırımlar	209
B. Tek Taraflı Hedefli Yaptırımlar	211
C. Karşı Önlemlere İlişkin Devlet Uygulamasından Örnekler	215
V. KARŞI ÖNLEMLERİN ASKIYA ALINMASI VE SONA ERDİRİLMESİ.....	223

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ZARAR GÖREN DEVLET DIŞINDAKİ DEVLETLERCE ALINMASI HUKUKA UYGUN ÖNLEMLER

I. GİRİŞ.....	227
II. ZARAR GÖREN DEVLET DIŞINDAKİ DEVLETLERCE ALINAN KARŞI ÖNLEMLERE İLİŞKİN TARTIŞMALAR VE GELİŞMELER	229
A. Genel Olarak	229
B. Uluslararası Hukuk Komisyonu'nun Çalışmaları	235
III. 2001 TARİHLİ DEVLETLERİN ULUSLARARASI HAKSIZ FİİLLERİNDEN DOĞAN SORUMLULUĞUNA İLİŞKİN TASLAK METİN'DE YER ALAN DÜZENLEME	248
A. Zarar Gören Devlet Dışındaki Bir Devlet	250
1. Bir Devlet Grubuna Yönelik Yükümlülüklerin İhlali.....	253
2. Uluslararası Toplumun Tamamına Yönelik Yükümlülüklerin İhlali.....	258
3. Uluslararası Toplumun Tamamına Yönelik Yükümlülükler ile Emredici Normların İhlali Arasındaki İlişki.....	263
B. Zarar Gören Devlet Dışındaki Devletlerin Talepleri	268
IV. ZARAR GÖREN DEVLET DIŞINDAKİ DEVLETLERİN UYGULAMADA ALDIĞI ÖNLEMLER.....	272
A. Ekonomik Önlemler.....	272
B. Mal Varlıklarının Dondurulması.....	287

C. Uçuş Yasakları	294
D. Silah ve İlgili Teçhizat Yasağı.....	297
E. Seyahat Kısıtlamaları	300
F. Diğer Önlemler.....	302
G. Değerlendirme	303
1. Genel Olarak	303
2. Önlemlerin Hukuki Niteliğine İlişkin Değerlendirme	305
SONUÇ	323
KAYNAKÇA.....	327